

Total No. of Printed Pages:2

SUBJECT CODE NO:- P-5028
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-III) Examination Oct/Nov 2018
Geography
Evolution of Geographical Thought- 405

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

- N.B
- Please check whether you have got the right question paper.
1. All Questions are compulsory from Part 'A' and any five Questions from Part 'B'.
 2. Draw sketch, maps and diagrams wherever necessary.
 3. Use of unnecessary signs attracting attentions or request in the answer papers is strictly prohibited.
 १. भाग 'अ' मधील सर्व प्रश्न आवश्यक आणि भाग 'ब' मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 २. आवश्यक तेथे आराखडा, नकाशा व आकृत्या काढा.
 ३. उत्तर पत्रिकेत अनावश्यक खुणांचा वापर करण्यास किंवा विनंती करण्यास प्रतिबंध आहे.

Part – A (भाग-अ)

- Q.1 Write the answer of the following question in two or three sentences each.
 खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा.

20

- i) Explain the concept cycle of erosion by W.M. Davis.
 डब्लु.एम. डेविस यांची क्षरणचक्र संकल्पना स्पष्ट करा.
- ii) Positivism
 प्रत्यक्षवाद
- iii) Write the contribution of Chang-Ho in China geography.
 चॅंग-हो चे चिनी भूगोलातील योगदान लिहा.
- iv) Explain the importance of geography in natural science.
 नैसर्गिक शास्त्रातील भूगोलाचे महत्व स्पष्ट करा.
- v) Clarify the concept of determinism.
 निश्चयवाद ही संकल्पना स्पष्ट करा.

- vi) State the dualism in human geography
मानवी भूगोलातील द्वैतवाद विशद करा.
- vii) State the subject matter of regional geography.
प्रादेशिक भूगोलाचा अभ्यास विषय विशद करा.
- viii) Contribution of Bhaskaracharya in the development of indian geography.
भास्कराचार्य यांचे भारतीय भूगोलाच्या विकासातील योगदान.
- ix) Discuss the general map collection of vidal-de-la-Blache.
विदाल-द-ला-ब्लाश यांच्या सामान्य नकाशा संग्रहाची चर्चा करा.
- x) Write about the tools of statistical study
सांख्यिकी अभ्यासपद्धतीची साधने लिहा.

Part – B (भाग - ब)

Q.2 Answer any five questions of the following
खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

60

- i) Discuss the causes of quantitative revolution.
सांख्यिकी क्रांतीच्या कारणांची चर्चा करा.
- ii) Evaluate the geographical contribution of friedrich Ratzel.
फ्रेडरिक रॅट्जेल यांच्या भौगोलिक योगदानाचे मुल्यमापन करा.
- iii) What is meant by systematic geography and explain its relation with regional geography.
क्रमबद्ध भूगोल म्हणजे काय? क्रमबद्ध भूगोल व प्रादेशिक भूगोल यामधील संबंध स्पष्ट करा.
- iv) Explain the contribution of any two ancient Indian thinkers in the development of geography.
कोणत्याही दोन प्राचीन भारतीय विचारवंतांचे भूगोलाच्या विकासातील योगदान स्पष्ट करा.
- v) Write in detail the importance of geography in social sciences.
सामाजिक शास्त्रातील भूगोलाचे महत्त्व विस्तृतपणे लिहा.

- vi) What is meant by dualism in geography? Explain any one example of dualism.
द्वैतवाद म्हणजे काय? कोणतेही एक द्वैतवादाचे उदाहरण स्पष्ट करा.
- vii) Discuss the geographical contribution of Ellen Churchill sample.
ऐलन चर्चिल सॅम्पल यांच्या भूगोलातील योगदानाची चर्चा करा.

Total No. of Printed Pages:3

SUBJECT CODE NO:- P-5043
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-I) Examination Oct/Nov 2018

Geography
Climatology -II - Paper No.- II

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

N.B

Please check whether you have got the right question paper.

1. Questions No.one is compulsory from section A.
2. Solve any five questions from section B.
3. Draw sketch maps and diagram where they are necessary.
4. Figures to the right indicate allotment of marks.
5. Use of unnecessary signs attracting attentions of request in the answer paper is strictly prohibited.

- १) विभाग अ मधून प्रश्न क्रमांक एक सोडविणे आवश्यक आहे.
- २) विभाग ब मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
- ३) आवश्यक तेथे आराखडा, नकाशा व आकृत्या काढा.
- ४) उजवीकडील अंक हे प्रश्नांना दिलेले गुण दर्शवितात
- ५) उत्तरपत्रिकेत अनावश्यक खुणांचा वापर किंवा विनंती करण्यास सक्त मनाई आहे.

Section A/ विभाग-अ

Q.1 Write the answer of the following questions in two or three sentence each.
 खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा.

20

- 1) What is meant by applied climatology?
 उपयोजित हवामानशास्त्र म्हणजे काय ?
- 2) State the information of Ionosphere
 आयनांबराची माहिती सांगा.
- 3) What is meant by milibar.
 मिलिबार म्हणजे काय?
- 4) Define the cyclones
 आवर्ताची व्याख्या सांगा.

- 5) What is meant by relative humidity?
सापेक्ष आर्द्रता म्हणजे काय ?
- 6) Write the difference between meteorology and climatology.
हवामान शास्त्र आणि वातावरणशास्त्र यांच्यातील फरक लिहा.
- 7) Write the nature and importance of CO₂ in atmosphere.
वातावरणातील कार्बनडाय ऑक्साईड चे स्वरूप व महत्त्व लिहा.
- 8) State the process of Hydrological cycle.
जलचक्राची प्रक्रिया सांगा.
- 9) Which are the Greenhouse gases?
हरितगृह वायू कोणते आहेत .
- 10) Sense of the Fog
धुक्याचा अर्थ सांगा.

Section – B/विभाग –ब

Q.2 Answer any five questions of the following
खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा .

60

- 1) Explain the nature and significance of climatology.
हवामानशास्त्राचे स्वरूप आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- 2) State the meaning of atmosphere and describe the composition of atmosphere.
वातावरणाचा अर्थ सांगून वातावरणाची घटना विशद करा.
- 3) Give the detail information of planetary winds.
गृहीय वारे विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- 4) State the definition of air masses and make the classification of air masses.
वायुराशीची व्याख्या सांगून वायुराशीचे वर्गीकरण करा.
- 5) Explain the causes and effect of Global warming.
जागतिक तापमान वृद्धाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

- 6) Distinguish between Koppen's and Thornthwaite's climate classification of bases.
कोपेन व थॉर्नवेट यांच्या हवामानाच्या वर्गीकरणाच्या आधाराची तुलना करा.
- 7) State the generate process of clouds and explain the international classification of Its
ढगांची निर्मिती प्रक्रिया सांगून त्यांचे आंतरराष्ट्रीय वर्गीकरण विशद करा.

Total No. of Printed Pages:02

SUBJECT CODE NO:- P-5058
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-III) Examination Oct/Nov 2018
Geography
Agricultural Geography-406

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

N.B

Please check whether you have got the right question paper.

1. All questions are compulsory from Part 'A' and any five questions from Part 'B'.
2. Draw sketch maps and diagram wherever necessary.
3. Use of unnecessary signs, attracting attentions or request in the answer papers is strictly prohibited.
- i. भाग 'अ' मधील सर्व प्रश्न आवश्यक आणि 'ब' मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
- ii. आवश्यक तेथे आराखडा, नकाशा व आकृत्या काढा.
- iii. उत्तर पत्रिकेत अनावश्यक खुनाचा वापर करण्यास किंवा विनंती करण्यास सक्त प्रतिबंध आहे.

Part-A (भाग - अ)

- Q.1 Write the answer of the following question in two or three sentences each. 20
- खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा.
- i. Write the food deficit regions in India.
भारतातील अन्नकमतरता प्रदेश लिहा.
 - ii. Shifting farming.
स्थलांतरित शेती
 - iii. Agriculture productivity
कृषी उत्पादकता
 - iv. Role of irrigation in agriculture.
कृषीतील जलसिंचनाची भूमिका.
 - v. Natural of agriculture geography.
कृषी भूगोलाचे स्वरूप.
 - vi. Write the origin of agriculture
कृषीचा उगम लिहा

- vii. Cropping pattern
पीक प्रारूप
- viii. Agriculture region of India.
भारतातील कृषी प्रदेश
- ix. Crop concentration
पीक केंद्रीकरण
- x. Von Thunen's contribution
व्हॉन थुनेनचे योगदान

Part-B (भाग - ब)

Q.2 Answer any five question of the following 60

खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नाची उत्तरे लिहा.

- i. Describe the agriculture Policy in India.
भारतातील कृषी धोरणाचे वर्णन करा.
- ii. Explain the various types of farming.
कृषीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- iii. Explain the development of agriculture geography.
कृषी भूगोलचा विकास स्पष्ट करा.
- iv. State the importance of Whittlesey's classification of agriculture.
व्हिटलसीचे कृषी वर्गीकरणाचे महत्त्व विशद करा.
- v. Explain the cropping intensity and its significance
पिक तिबृता आणि पिक तिब्रतेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- vi. Explain the cause and consequences of regional imbalance.
प्रादेशिक असमतोलाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.
- vii. State the problems and remedies for the Indian agriculture.
भारतातील कृषीच्या समस्या आणि उपाय लिहा.

Total No. of Printed Pages:2

SUBJECT CODE NO:- P-5079
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-I) Examination Oct/Nov 2018
Geography
Geography of Tourism (opt).- Paper No. - III

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B
1. Solve six questions in all.
 2. Q.No.1 is compulsory from Section –A. solves any five questions from Section –B.
 3. Figures to the right indicate allotment of marks.
 4. Draw sketch, maps and diagrams wherever necessary.
 5. Use of unnecessary signs or request in the answer paper is strictly prohibited.

१. एकूण सहा प्रश्न सोडवा.
२. विभाग 'अ' मधुन क्रमांक १ आवश्यक आहे. विभाग 'ब' मधुन कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
३. उजवीकडील आकडे प्रश्नांना दिलेले गुण दर्शवितात.
४. आवश्यक तेथे आराखडा, नकाशा व आकृत्या काढा.
५. उत्तरपत्रिकेत अनावश्यक खुणांचा वापर किंवा विनंती करण्यास प्रतिबंध आहे.

Section - 'A' (विभाग-'अ')

Q.1 Write the answers of the following questions in two or three sentences each:

20

- i) Which is the highest peak in western Ghat?
- ii) Where is the Jim Corbett National Park?
- iii) Tirupati Balaji is located in which state?
- iv) Matheran hill station located in which district?
- v) Illustrate the specific problems of Indian Tourism.
- vi) Explain in brief policy of Indian Tourism.
- vii) Explain in brief social factors affecting on Indian Tourism.
- viii) What is meant by 'Tourism Industry'?
- ix) Write about the 'Agricultural Tourism'.
- x) Which factors affecting on 'Tourism'?

खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन ते तीन वाक्यात लिहा.

- i) पश्चिम घाटातील सर्वात उंच शिखर कोणते?
- ii) जीम कार्बेट नॅशनल पार्क कोठे आहे?
- iii) तिरुपती बालाजी कोणत्या राज्यात आहे.
- iv) माथेरान थंड हवेचे ठिकाण कोणत्या जिल्ह्यात आहे?

- v) भारतीय पर्यटनातील मुख्य समस्या स्पष्ट करा.
- vi) भारतीय पर्यटन धोरण थोडक्यात स्पष्ट करा.
- vii) भारतीय पर्यटनावर परिणाम करणारे सामाजिक घटक स्पष्ट करा.
- viii) पर्यटन उद्योग म्हणजे काय?
- ix) कृषी पर्यटन म्हणजे काय?
- x) पर्यटनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

Section - 'B' (विभाग- 'ब')

Q.2 Answer any five questions of the following.

60

- i) Which political and social factors affecting on 'Tourism'?
- ii) Define the tourism and explain the main characteristics of Indian Tourism.
- iii) Evaluate the development of Indian Tourism.
- iv) Explain the role of foreign capital in tourism.
- v) Suggest the suitable planning strategy for national and regional level tourism development.
- vi) Explain the economical and cultural impact on tourism.
- vii) Explain the subject matter and significance of Tourism Geography.

खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- i) पर्यटनावर परिणाम करणारे राजकीय व सामाजिक घटक कोणते?
- ii) पर्यटनाची व्याख्या सांगून, भारतीय पर्यटनाची प्रमुख वैशिष्टे स्पष्ट करा.
- iii) भारतीय पर्यटन विकासाचे मूल्यमापन करा.
- iv) पर्यटनातील परकीय चलनाची भूमिका स्पष्ट करा.
- v) प्रादेशिक व राष्ट्रीय पातळीवरील पर्यटन विकासाकरीता योग्य नियोजन धोरण सुचवा.
- vi) पर्यटनावरील आर्थिक आणि सांस्कृतिक परिणाम स्पष्ट करा.
- vii) पर्यटन भूगोल विषयाचा आशय व महत्व स्पष्ट करा.

Total No. of Printed Pages:3

SUBJECT CODE NO:- P-5080
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-I) Examination Oct/Nov 2018

Geography
Geography of Transportation (opt). - Paper No. - III

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B
1. Use pencil for drawing sketch, maps and diagrams wherever they are necessary.
 2. Figures to the right indicate allotment of marks.
 3. Use of unnecessary signs or request in the answer paper is strictly prohibited.

१. नकाशा, आराखडा व आकृत्या काढण्यासाठी आवश्यक तेथे पेन्सिलचा वापर करावा.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांना दिलेले गुण दर्शवितात.
३. लक्षवेधक खुणा किंवा विनंती करण्यास प्रतिबंध आहे.

Section - 'A' (विभाग-'अ')

Q.1 Write the answers of the following questions in two or three sentences each:

20

खालील सर्व प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा.

- i) Define the Transport Geography.
वाहतूक भूगोलाची व्याख्या लिहा.
- ii) Give the principles of Gravity model?
गुरुत्वाकर्षण सिद्धांताची तत्वे लिहा.
- iii) How much zone of Railway in India?
भारतात किती रेल्वे विभाग आहेत.
- iv) Define planner and non-planner network.
नियोजित व अनियोजित वाहतूक जाले स्पष्ट करा.
- v) Write the names of Railway zones in India.
भारतातील रेल्वे विभागांची नावे लिहा.
- vi) Write the full form of BRO?
BRO चे पूर्ण रूप लिहा.

- vii) Which board responsible for development and maintenance of National Highway in Indian?
भारतातील राष्ट्रीय महामार्ग विकास आणि दुरुस्तीच्या कार्यास कोणते मंडळ जबाबदार आहे?
- viii) Write any two significance of Road Transport.
रस्ते वाहतुकीचे कोणतेही दोन महत्व लिहा.
- ix) Give any two Economical factors affecting on Airways transport in India?
भारतातील हवाई वाहतुकीवर परिणाम करणारे दोन आर्थिक घटक सांगा.
- x) Explain the structure of Indian Roadways?
भारतातील रस्ते वाहतुकीची रचना स्पष्ट करा.

Section - 'B' (विभाग- 'ब')

Q.2 Answer any five questions of the following.

60

खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- i) Explain the Nature and Scope of Transport Geography?
वाहतूक भूगोलाची स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ii) Write the detail significance of Railway and Airway transport?
रस्ते व हवाई वाहतुकीचे महत्व सविस्तर लिहा.
- iii) What is Accessibility? Explain the measurements of Accessibility elements?
वाहतूक सुगमता म्हणजे काय? हे सांगून वाहतूक सुगमतेचे मापन करणारे घटक स्पष्ट करा.
- iv) Explain the Gravity model in transportation.
वाहतूक गुरुत्वाकर्षण सिद्धांत स्पष्ट करा.
- v) Explain the function of Transportation Network?
वाहतूक जाळ्याचे कार्य स्पष्ट करा.

- vi) Discuss the Growth and problem of urban transportation?
नागरी वाहतूक वाढ व समस्यांविषयी सविस्तर चर्चा करा.
- vii) Give the causes of Environmental Degradation in Urban area?
शहरातील पर्यावरणीय ऱ्हासाची कारणे सांगा.

Total No. of Printed Pages:2

SUBJECT CODE NO:- P-5103
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-III) Examination Oct/Nov 2018
Geography
Regional Geography of India -425

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

- N.B Please check whether you have got the right question paper.
- All questions are compulsory from 'A' and any five questions from part 'B'
 - Draw sketch, Maps and diagrams whenever necessary.
 - Use of unnecessary signs, attracting attentions or request in the answer papers is strictly prohibited.
- भाग 'अ' मधील सर्व प्रश्न आवश्यक आणि भाग ब मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 - आवश्यक तेथे आराखडा, नकाशा व आकृत्या काढा.
 - उत्तर पत्रिकेत अनावश्यक खुणाचा वापर करण्यास किंवा विनंती करण्यास सक्त प्रतिबंध आहे.

PART A (भाग अ)

Q.1 Write the answer of the following question in two or three sentences each.

20

खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा.

- Alluvial soil
गाळाची मृदा
- Write the economic importance of vegetation.
वनांचे आर्थिक महत्त्व लिहा.
- Natural problems of agriculture.
शेतीच्या नैसर्गिक समस्या.
- Write the sub regions of Deccan plateau.
दख्खनच्या पठाराचे उपविभाग लिहा.
- Regional approach to study the geography is very important.
भूगोलाच्या अभ्यासात प्रादेशिक दृष्टीकोन हा अत्यंत महत्वाचा असतो.
- Give the information of Bhandardara project.
भंडारदरा प्रकल्पाची माहिती द्या.

- vii) State the areas of high population density in India.
भारतातील जास्त लोकसंख्या घनतेचे प्रदेश नमुद करा.
- viii) What is HDI?
मानव विकास निर्देशांक म्हणजे काय?
- ix) Explain the importance of Mumbai in brief.
मुंबईचे महत्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
- x) Write the major soil types in chhatisgarh.
छत्तीसगड मधील मुख्य मृदा प्रकार लिहा.

PART -B (भाग ब)

Q.2 Answer any five questions of the following.

खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- i) Explain the new national agricultural policy in India. 12
भारताचे नवे राष्ट्रीय कृषी धोरण स्पष्ट करा.
- ii) Explain the forest types in India. 12
भारतातील वनांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- iii) Discuss the characteristics of Himalayas 12
हिमालयाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- iv) Discuss the factors affecting on distribution of population in India. 12
भारताच्या लोकसंख्या वितरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- v) Explain the population policy in India. 12
भारताच्या लोकसंख्या धोरणाची सविस्तर माहिती लिहा.
- vi) Explain the distribution of rainfall in India. 12
भारतातील पर्जन्य वितरण स्पष्ट करा.
- vii) Discuss the environmental problems of the western ghat. 12
पश्चिम घाटाच्या पर्यावरणीय समस्यांची चर्चा करा.

Total No. of Printed Pages:2

SUBJECT CODE NO:- P-5104
FACULTY OF HUMANITIES
M.A (Sem-III) Examination Oct/Nov 2018
Geography
Geography of Health -426

[Time: Three Hours]

[Max.Marks:80]

- N.B
- Please check whether you have got the right question paper.
- All questions are compulsory from part 'A' and any five question from part 'B'.
 - Draw sketch, maps and diagrams whenever necessary.
 - Use of unnecessary signs, attracting attentions or request in the answer papers is strictly prohibited.
- भाग 'अ' मधील सर्व प्रश्न आवश्यक आणि भाग ब मधील कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.
 - आवश्यक तेथे आराखडा, नकाशा व आकृत्या काढा.
 - उत्तरपत्रिकेत अनावश्यक खुणाचा वापर करण्यास किंवा विनंती करण्यास सक्त प्रतिबंध आहे.

PART A भाग -अ

Q.1 Write the answer of the following question in two or three sentences each.

20

खालील प्रश्नांची उत्तरे दोन किंवा तीन वाक्यात लिहा

- WHO
जागतिक आरोग्य संघटना
- Write the health care programmers in India.
भारतातील आरोग्य सुविधा कार्यक्रम लिहा.
- State the information of chicken pox
कांजण्या रोगाविषयी माहिती सांगा
- State the distinction of medical science from health geography.
आरोग्य भूगोलाचे वैद्यकीय शास्त्रापेक्षा वेगळेपण सांगा.
- Explain the nature of health geography.
आरोग्य भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- State the environmental factors which affects the human health.
मानवी आरोग्यावर परिणाम करणारे पर्यावरणीय घटक नमुद करा.

- vii) Write the causes of malaria.
हिवतापाची कारणे लिहा
- viii) Physical factors which affects the human health.
मानवी आरोग्य प्रभावित करणारे प्राकृतिक घटक लिहा.
- ix) Explain the occupational diseases.
व्यावसायिक रोग स्पष्ट करा.
- x) State the relationship of food and nutrition with diseases.
अन्न व पोषण यांचा रोगांशी असलेला संबंध सांगा.

PART B भाग - ब

Q.2 Answer any five questions of the following

खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा

- i) Explain the diseases related to eyes.
डोळ्यांचे रोगांविषयी स्पष्ट करा. 12
- ii) State the scope and significance of health geography.
आरोग्य भूगोलाची व्याप्ती आणि महत्त्व विशद करा 12
- iii) Describe the social factors affecting the human health.
मानवी आरोग्यावर परिणाम करणाऱ्या सामाजिक घटकांचे वर्णन करा. 12
- iv) Write the information of viral disease.
विषाणुमुळे होणाऱ्या रोगांची माहिती लिहा. 12
- v) Discuss the diseases diffusion by sexually transmitted diseases.
लैंगिक संपर्कामुळे फैलावणाऱ्या रोगांची चर्चा करा. 12
- vi) Write a detailed account of International Health care Organization.
आरोग्याची काळजी घेणाऱ्या आंतरराष्ट्रीय संघटनांचा वृत्तांत लिहा 12
- vii) Write in detail about the work of primary health centres in India.
भारतातील प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या कार्याविषयी माहिती लिहा. 12